

ภาคผนวก จ

ความเป็นมาและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง”¹

วิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง” เริ่มก่อตั้งเมื่อปลายปี 2545 โดยคุณโปย ปราสาทกลาง ซึ่งเป็นเกษตรกรในพื้นที่ตำบลกุดโบสถ์ ทำเกษตรกรรมปลูกผักเร่ร้อนไปเรื่อยๆ แถบทุกจังหวัดรอบจังหวัดนครราชสีมา แต่ก็ล้มเหลวหมดตัวเพราะประสบปัญหาเรื่องราคาพืชผลสินค้าเกษตรไม่ดี จึงกลับมาที่ตำบลกุดโบสถ์ พบว่ามีที่ดินรกร้างว่างเปล่าข้างบ่อบำบัดน้ำเสียของบริษัทแบ่งมันเอี่ยมเฮงอุตสาหกรรมจำกัด จึงเข้าไปขอรับการสนับสนุนที่ดินจากคุณวีรศักดิ์ หวังศุภกิจโกศล หรือ เสี่ยป้อ ซึ่งท่านก็ไม่ขัดข้องโดยได้ที่ดินครั้งแรกมา 2 ไร่ คุณโปยจึงทำระบบน้ำจากบ่อบำบัดน้ำเสียมารดมันสำปะหลังและพืชผัก ปรากฏว่ามันสำปะหลังและพืชผักที่ผลิตได้นั้นมีคุณภาพดีและได้ปริมาณมาก ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ที่ประสบปัญหาความยากจนและขาดแคลนที่ดินทำกินเหมือนกันสนใจเข้าร่วมกับคุณโปย ปราสาทกลาง ประมาณ 8-9 ครัวเรือน ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทแบ่งมันเอี่ยมเฮงอุตสาหกรรมจำกัดเช่นกัน ทั้งที่ดินทำกินพื้นที่ 200 ไร่ ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ผัก พันธุ์ปลา และปัจจัยการผลิตอื่นๆ รวมทั้งการจัดวางระบบน้ำโดยนำน้ำที่ผ่านการบำบัดจากกระบวนการผลิตแบ่งไปใช้ในการเกษตรเป็นระยะทางยาวประมาณ 20 กิโลเมตร คิดเป็นมูลค่าในการลงทุนในระบบน้ำประมาณ 20 ล้านบาท โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ จากเกษตรกร จนในปี 2550 ทางกลุ่มมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 250 คน และพื้นที่การเพาะปลูกก็เพิ่มขึ้นเช่นกันเป็น 4,000 ไร่ จึงได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็น วิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง” เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2550 ปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง” มีสมาชิกทั้งสิ้น 374 คนและมีพื้นที่ทำการเพาะปลูก 10,000 ไร่ และสมาชิกสามารถสร้างรายได้จากการขายผลผลิตเข้าวิสาหกิจชุมชนปีหนึ่งๆ ประมาณ 20 ล้านบาท

แนวคิดในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง” เพื่อต้องการให้เกษตรกรที่ยากจนและขาดแคลนที่ดินทำกินในชุมชนมารวมกลุ่มกันในการทำเกษตรกรรมร่วมกัน ทั้งการปลูกมันสำปะหลัง การปลูกพืชผัก การทำปุ๋ยอินทรีย์ และการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร โดยมีรายละเอียดของวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์

¹ ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากการสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง”

2. เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และหาแนวทางในการพัฒนาอาชีพ
3. เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ปุ๋ยพืชสด การใช้สมุนไพร และวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง
4. เพื่อเป็นตัวแทนในการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ องค์กรเอกชนและประชาชนทั่วไป
5. เพื่อนำของเหลือใช้ที่มีในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น มูลสัตว์ เศษพืชผัก ใบไม้ เศษอาหาร หอยเชอรี่ เศษของเหลือจากตลาด และเปลือกมันจากบริษัทแป้งมันเอี่ยมเฮง อุตสาหกรรมจำกัด มาใช้ในกระบวนการผลิตมันสำปะหลังและพืชผัก เป็นการนำประโยชน์จากของเหลือใช้และสร้างสภาวะสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วย
6. เพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพ ชุมชนและสังคม ให้ดีขึ้นและยั่งยืนสืบต่อไป

วิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง” มีการดำเนินงานโดยจัดการประชุมชี้แจง และขอความเห็นจากสมาชิกและเกษตรกรในตำบล เพื่อกำหนดระเบียบข้อตกลงร่วมกัน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร และจัดตั้งกองทุนเพื่อพืชผักแต่ละชนิด โดยจัดให้มีการประชุมใหญ่สรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปีและประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุน เดือนละ 1 ครั้ง และในการดำเนินงานทางวิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง” มีแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม โดยจัดทำโครงการหลัก 4 โครงการ ดังนี้

1. โครงการสร้างแปลงสาธิต และศูนย์แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง
2. โครงการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ
3. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังด้วยระบบน้ำหยด
4. โครงการแปรรูปปุ๋ยอินทรีย์ปั้นเม็ด เพื่อจำหน่ายแก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป ในราคาต่ำกว่าท้องตลาด

ในส่วนของงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินงานมาจากหลายทาง ดังนี้

- ค่าสมัครสมาชิกรายละ 20 บาท
- การถือหุ้นของสมาชิก โดยให้สมาชิกแต่ละรายถือหุ้นได้ไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ้นรวมทั้งหมด ราคาหุ้นละ 100 บาท
- รายได้จากการขายเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยชีวภาพที่ได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ

- การขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- รายได้จากการบริหารเครื่องทุ่นแรงทางการเกษตรของวิสาหกิจชุมชน
- รายได้จากเงินฝากและดอกเบี้ยเงินกู้ของสมาชิก
- รายได้จากการเก็บค่าบริการรักษาท่อส่งน้ำ ปีละ 20 บาทต่อราย

ปัจจุบัน มีเงินทุนดำเนินการทั้งสิ้น 205,800 บาท ซึ่งมาจากสมาชิกจำนวน 374 ราย ที่ถือหุ้นรวมทั้งหมด 1,008 หุ้น (ราคาหุ้นละ 100 บาท) เป็นเงินจำนวน 100,800 บาท รวมกับ รายได้จากการปล่อยเงินกู้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และค่าบริการรักษาท่อส่งน้ำ อีก 105,000 บาท

สำหรับผลิตภัณฑ์ที่วิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง” ทำการผลิตประกอบไปด้วยมันสำปะหลัง พืชผัก เช่น กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี คะน้า และอีกมากมายกว่า 30 ชนิด และกล้วยน้ำว้า แต่พื้นที่ส่วนใหญ่จะปลูกมันสำปะหลังประมาณ 7,000-10,000 ไร่ ส่วนพันธุ์มันสำปะหลังที่ปลูก เริ่มแรกเลยสมาชิกหาเองในท้องถิ่น เพราะดั้งเดิมสมาชิกปลูกอยู่แล้วหรือบางรายขอจากญาติพี่น้องในท้องถิ่น เช่น พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 พันธุ์ระยอง 5 พันธุ์ระยอง 72 พันธุ์ระยอง 7 พันธุ์ระยอง 9 พันธุ์ระยอง 90 พันธุ์ห้วยบง 60 เป็นต้น ปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง” ได้รับพระราชทานพันธุ์มันสำปะหลังห้วยบง 80 จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ล่าสุดที่สถาบันพัฒนามันสำปะหลัง มูลนิธิมันสำปะหลังแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และภาควิชาพืชไร่ฯ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ร่วมกันทำการวิจัยและพัฒนาขึ้นมา นำมาขยายและแจกจ่ายให้สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนได้นำไปปลูกต่อไป

ปัจจุบันทางวิสาหกิจชุมชนคนรักการเกษตร “เอี่ยมเฮง” ได้รับเลือกให้เป็นพื้นที่นำร่องในการจัดตั้งนิคมการเกษตร บนพื้นที่ 40,000 ไร่ ของตำบลลูกดโบสถ์ ซึ่งเป็นโครงการของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ในการทำเป็นนิคมการเกษตรที่ครบวงจร โดยเป็นโครงการที่อาศัยความร่วมมือของหน่วยงานมากมาย ดังนี้ กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบสร้างศูนย์เพาะพันธุ์ กรมชลประทานจัดการดูแลแหล่งน้ำ กรมพัฒนาที่ดินเข้ามาวิเคราะห์ปรับปรุงบำรุงดิน

กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่ฝึกอบรมพาณิชยการและให้คำปรึกษาปัญหาโรคพืช กรมส่งเสริมสหกรณ์ช่วยเหลือในการจัดตั้งกลุ่มในรูปของสหกรณ์และสร้างความเข้มแข็งมีอำนาจต่อรอง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จัดอบรมการทำบัญชี โดยขณะนี้เริ่มโครงการด้วยการวางระบบท่อน้ำประมาณ 1,000 ไร่แล้ว